Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 14.12.2022

Eduskunnan hallintovaliokunnan pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2022)

Pelastusopisto kiittää mahdollisuudesta lausua.

Laki hätäkeskustoiminnasta (692/2010)

Pelastusopisto pitää tärkeänä sitä, että hallituksen esitysluonnoksessa on erityisesti kiinnitetty huomiota hätäkeskuspäivystäjien koulutukseen, hätäilmoitusten ja -tallenteiden merkitykseen koulutusta annettaessa sekä toisaalta tietosuojakysymyksiin tietoja luovutettaessa.

Pelastusopiston tehtävänä on vastata hätäkeskuspäivystäjien tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämisestä. Kuten hallituksen esitysluonnoksen sivulla 71todetaan, koulutustoiminnassa on usein tarve hyödyntää hätäilmoituksia ja -tallenteita. Hätäkeskuslaitos luovuttaa jo nykyään ehdotettua säännöstä vastaavalla tavalla Pelastusopistolle koulutustoimintaa varten tallenteista hätäilmoituksista siten, että niistä on peitetty yksilöivät henkilötiedot.

Pelastusopistolla on edelleen jatkossa koulutuksellinen tarve saada käyttöönsä kyseisiä tietoja hätäkeskustietojärjestelmästä.

Ehdotetun 21 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan Hätäkeskuslaitos, poliisi, pelastustoimi, sosiaali- ja terveystoimi sekä Rajavartiolaitos saavat luovuttaa rekisteristään salassapitosäännösten estämättä tarvittavia tietoja toisilleen koulutustoimintaa varten. Kyseinen pykälä koskee otsikkonsa mukaisesti rekisterinpitäjien välistä tietojen luovuttamista.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetusti rekisterinpitäjiä olisivat kaikki hätäkeskustoimintaan osallistuvat viranomaiset omien tietojensa osalta. Luonnoksessa on erikseen todettu, ettei Pelastusopisto ole rekisterinpitäjä pelastustoimen tietojen osalta, vaan rekisterinpitäjinä toimivat vuoden 2023 alusta lukien hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki.

Hallituksen esityksessä esitetään näin ollen säädettäväksi, että Hätäkeskuslaitos, poliisi, pelastustoimi, sosiaali- ja terveystoimi sekä rajavartiolaitos saavat luovuttaa toisilleen hätäilmoitustallenteita koulutustarkoitusta varten. Pelastusopiston

vastaavasta tiedonsaantioikeudesta ei ole ehdotettu säädettäväksi myöskäänmuualla laissa.

Pelastusopisto vastaa hätäkeskuspäivystäjien tutkintoon johtavasta koulutuksestaja tarjoaa myös täydennyskoulutusta. Pelastusopiston näkemyksen mukaan ehdotettu säännös ei nykyisellään mahdollista säännöksen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi muotoilu johtaa epäselvyyteen siitä, onko lailla tarkoitus muuttaa nykyistä Pelastusopiston ja Hätäkeskuslaitoksen käytäntöä tietojen luovuttamisen suhteen.

Pelastusopiston näkemyksen mukaan Pelastusopistolla tulisi olla rekisterinpitäjille ehdotettua vastaava tiedonsaantioikeus. Hallituksen esitykseen tulisi korjata Pelastusopiston tiedonsaantioikeus joko muotoilemalla 21 §:n otsikko sekä 2 momentti uudelleen taikka vaihtoehtoisesti lisäämällä kyseinen säännös omaksi 6 momentiksi 20 §:än.

Valtioneuvoston asetus hätäkeskustoiminnasta (877/2010)

Pelastusopisto pitää ehdotettua asetuksen 3 a §:n 1 momentin 5 kohdan kirjausta hyvänä ja tutkintoon johtavan koulutuksen antamista selkeyttävänä. Hätäkeskuspäivystäjän tutkintoa opiskelevien työharjoittelu on mahdollistatoteuttaa ainoastaan Hätäkeskuslaitoksella, jonka vuoksi kirjaus on tarpeellinen nykyisen käytännön jatkuvuuden turvaamiseksi.

Voimassa olevan hätäkeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n mukaan päivystystehtävää hoitavalta henkilöstöltä vaaditaan hätäkeskuspäivystäjän tutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto taikka poliisin perustutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto. Kyseistä pykälää ei ole ehdotettu muutettavaksi.

Hätäkeskuslaitoksen päivystystehtävää suorittavan henkilön tehtävistä säädetään hätäkeskustoiminnasta annetun lain 12 §:ssä. Päivystystehtäviin kuuluumuunmuassa hätäilmoitusten vastaanottaminen ja välittäminen eteenpäin, tukipalveluiden antaminen pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen viranomaisille sekä hätäilmoituksen tekijän neuvonta ja ohjaus.

Hätäkeskuspäivystäjän työ edellyttää laaja-alaista ymmärtämistä niin hätäkeskuksen, pelastustoimen, poliisin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan erityispiirteistä sekä perehtymistä edellä mainittujen viranomaisten toimintaa ohjaaviin säännöksiin, arvoihin ja periaatteisiin.

Hätäkeskuspäivystäjällä on keskeinen asema väestön turvallisuuden toteutumisen kannalta, mikä on otettava huomioon kelpoisuusvaatimuksissa.

Pelastusopisto katsoo, ettei poliisin perustutkinto tai sitä vastaava aikaisempitutkinto anna riittävän laaja-alaisia valmiuksia hätäkeskuspäivystäjänä toimimiseen. Poliisin perustutkintoa ei ole suunniteltu valmistamaan hätäkeskuspäivystäjän työhön, eikä kyseisen ammatin erityispiirteitä oteta koulutuksessa riittävästi huomioon. Myös hallituksen esitysluonnoksen sivulla 11 todetaan, että ”*Poliisin perustutkintoon ei sisälly hätäkeskuspäivystämistä koskevia opintoja*.”

Edelleen esitysluonnoksessa todetaan edellä mainitulla sivulla seuraavaa: ”*Poliisin koulutuksen saaneen henkilön perehdyttäminen hätäkeskuspäivystäjän tehtäviin Hätäkeskuslaitoksessa vie noin kolme kuukautta, jonka jälkeen henkilö voi alkaa*

itsenäisesti hoitamaan hätäpuheluja". Pelastusopiston näkemyksen mukaan kolmen kuukauden perehdyttäminen ei vastaa 1,5 vuoden hätäkeskuspäivystäjätutkintoon johtavan koulutuksen suorittamista, eikä anna riittäviä valmiuksia toimia kyseisessä tehtävässä.

Pelastusopisto pitää erittäin tärkeää, että hätäkeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:ää muutetaan siten, ettei poliisin perustutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto tuottaisi kelpoisuutta toimia päivystystehtävässä.

Rehtori Mervi Parviainen

Koulutusjohtaja Minna Hirvonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pelastusopisto 11.01.2023 klo 16:03. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.